

otvoreno za roditelje

Odgoj psihološki sigurnog djeteta

Roditelji se često pitaju odgajaju li dobro svoje dijete, kako bi trebao izgledati 'normalan' razvoj djeteta te što oni mogu učiniti da ga potpomognu. Ovaj članak govori upravo o ulozi roditelja u poticanju pravilnog razvoja i o preduvjetima odgoja psihološki sigurnog djeteta.

▶ **Hana Hrpka, prof. psihologije koordinatorica Savjetovališta za roditelje i djecu Hrabri telefon - telefon za zlostavljanu i zanemarenu djecu Zagreb**

Razvoj djeteta

Razvoj je slijed promjena u osobinama, sposobnostima i ponašanju djeteta zbog kojih se ono mijenja, postaje veće, spretnije, sposobnije, društvenije, prilagodljivije (Starc, Čudina-Obradović, Pleša, Profaca i Letica, 2004.). Razvojne promjene su najuočljivije u djetinjstvu iako se događaju tijekom cijeloga života. Iako je roditeljska uloga vrlo značajna, na razvoj utječu i nasljedni (biološki i genetski) čimbenici, kao i sredina (učenje i odgoj) u kojoj se dijete razvija, a razvojne promjene ovise i o razvoju neuroloških struktura (mozak, živci) te o socijalnom kontekstu. Dijete se stalno razvija. Ponekad se taj razvoj može usporiti, ali nikada ne staje. Dakle, razvoj se djeteta odražava u promjenama u ponašanju djeteta kao i u značajkama njegova organizma koje se kod većine ljudi tijekom vremena pojavljuju po ustaljenom rasporedu i u približno istoj dobi. Svaka razvojna promjena nadograđuje se na prethodno završene etape (Milanović, Stričević, Maleš, i Sekulić-Majurec, 2001.).

Uloga roditelja

Uloga roditelja u ranom djetinjstvu obuhvaća prilagodbu djetetova okruženja na način da uvažava djetetove potrebe, prihvaća ga te potiče djetetov razvoj (npr. pravilna prehrana, zdravstvena zaštita, čistoća i njega, pravna i socijalna zaštita). Poticanje djetetova razvoja je proces koji omogućuje izražavanje djetetove osobnosti, njegovih interesa, navika i stavova. Do šezdesetih godina prošlog stoljeća pedagoška teorija i praksa smatrala su da je nužno da majka i dijete budu što dulje vremena zajedno (prema Bowlbyjevoj teoriji), no brojna istraživanja socio-emocionalnog razvoja djeteta pokazuju kako dijete može uspostaviti socio-emocionalnu vezu ne samo s majkom, već i s drugim odraslim osobama koje se intenzivno njime bave, pa tako i druge osobe mogu postati primarne figure privrženosti. Najznačajnija istraživanja kognitivnog razvoja djeteta pokazuju da je rano djetinjstvo razdoblje u kojem se najviše uči i u kojem se stvaraju temelji za kasniji razvoj (Milanović i sur., 2001.). Već u dobi od 4 tjedna dijete prepoznaje glas majke, a dijete od 6 mjeseci počinje učiti o emocijama, strahovima, sramu itd., sve opažanjem i usklađenošću s majkom odnosno skrbnikom (Wenar, 2003.). Upravo ta usklađenost – socio-emocionalna veza djeteta sa skrbnikom, najčešće majkom – naziva

se *privrženošću*, a razvija se tijekom prve tri godine života.

Tipovi privrženosti

Prema Bowlbyju, ovisno o skrbi koju roditelj pruža djetetu, razvija se jedan od tri tipa privrženosti: sigurna, izbjegavajuća ili anksiozna privrženost (Buljan Flander, 2001.).

Sigurna privrženost razvija se iz toplog i podržavajućeg odnosa roditelja i djeteta. Ukoliko roditelj odgovara na potrebe djeteta, reagira na djetetove signale žurno i odgovarajuće; time omogućuje stvaranje pozitivne slike djeteta o sebi. Stvara se odnos povjerenja i ljubavi, a dijete je spremno učiti istražujući okolinu. Ovakva privrženost temelj je budućih pozitivnih i harmoničnih veza i odnosa.

Ukoliko roditelj ne odgovara na djetetove potrebe za nježnošću, dodir, kontaktom očima, iako možda zadovoljava biološke potrebe djeteta, razvija se *izbjegavajuća privrženost*. Takva djeca znaju i kasnije imati lošije socijalne vještine pa time i lošije odnose s vršnjacima.

Anksiozna privrženost nastaje kao posljedica 'nestalnog' roditelja, koji se jedan tren obraća djetetu s ljubavlju i pažnjom, a drugi tren ga ignorira. Dijete odrasta u nestabilnu osobu, nesigurnu u sebe, ovisnu o tuđem odobravanju.

Roditelji na djetetov razvoj utječu trima međusobno povezanim stavovima i djelovanjima: roditeljskim ciljevima i vrijednostima, roditeljskim odgojnim stilom te roditeljskom aktivnošću tj. specifičnim roditeljskim postupcima (Čudina-Obradović i Obradović, 2006.).

▶ nastavak u sljedećem broju